

Rapport

Rapport over een klacht over het arrondissementsparket Amsterdam

Datum: 3 november 2011

Rapportnummer: 2011/329

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat het Openbaar Ministerie hem niet kan informeren over de executie van een onherroepelijk geworden strafvonnis waarbij aan veroordeelde een (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraf is opgelegd en waarbij de civiele vordering van verzoeker is toegewezen.

Bevindingen

1. Verzoeker is in 1988 slachtoffer geworden van een misdrijf waarbij hij zwaar letsel heeft opgelopen. De heer Q is hiervoor strafrechtelijk vervolgd en uiteindelijk in 1991 door het gerechtshof te Amsterdam veroordeeld tot een gevangenisstraf van 5 maanden (waarvan 3 voorwaardelijk).

In het onderzoek van de Nationale ombudsman is niet gebleken dat deze uitspraak van de strafrechter een beslissing bevat over schadevergoeding, te betalen door de verdachte Q aan verzoeker. Oplegging van een schadevergoedingsmaatregel, waarbij justitie het verschuldigde bedrag bij de dader incasseert ten behoeve van het slachtoffer, was in 1991 nog niet mogelijk.

Wel is in het onderzoek van de Nationale ombudsman een vonnis uit 1994 in een civiele procedure tussen verzoeker en Q boven water gekomen. Q is daarin bij verstek veroordeeld tot betaling van bijna honderdduizend gulden ter zake materiele schade, inkomstenderving en immateriële schade.

2. Verzoeker heeft de officier van justitie te Amsterdam op 19 juli 2010 een brief gestuurd. Hij schrijft daarin hoe de mishandeling in 1988 zijn leven heeft veranderd, dat zijn schade nog altijd niet is vergoed en dat Q zijn gevangenisstraf niet heeft uitgezeten. Hij vraagt zich af hoe het kan dat deze Q vrij rondloopt en waar hij van leeft. Hij verzoekt de officier van justitie om Q op te pakken.

De officier van justitie antwoordde verzoeker met een brief van 10 augustus 2010 dat hij geen gegevens meer heeft over de zaak en dat dit ook geldt voor het ministerie. Hij schrijft niet meer te kunnen vaststellen of Q daadwerkelijk zijn straf heeft uitgezeten. Op grond van wettelijke regels is het strafdossier grotendeels vernietigd. Dit gebeurt na verloop van een bepaalde tijd (voor strafdossiers tien jaar na eindvonnis). Het Openbaar Ministerie kan niet behulpzaam zijn bij het incasseren van de schadevergoeding; dat is een civiele aangelegenheid.

3. Verzoeker wendde zich daarop tot de Nationale ombudsman.

Het verhaal van verzoeker

4. "In de nacht van (...) op (...) 1988 heeft Q mijn leven voorgoed veranderd" zo opende verzoeker zijn brief aan de officier van justitie te Amsterdam. Q heeft toen geprobeerd om verzoeker van het leven te beroven door hem met een zwaar voorwerp toe te takelen en zijn schedel te verbrijzelen. Deze gebeurtenis beïnvloedt ook nu nog steeds het leven van verzoeker. Na jaren van pijnlijke en moeizame revalidatie is hij hiervan tot op de dag van vandaag niet hersteld. Elke ochtend als hij in de spiegel kijkt ziet hij het litteken op zijn voorhoofd en wordt hij aan die traumatische gebeurtenis herinnerd.

5. Q zou begin jaren '90 naar het buitenland zijn vertrokken met onbekende bestemming; verzoeker denkt dat Q geen dag in de gevangenis heeft gezeten. Ook heeft verzoeker (bij lange na) niet zijn schade kunnen verhalen op Q; Q heeft dus nog op geen enkele manier zijn straf ondergaan. Q is inmiddels ruim 86.000 euro aan verzoeker verschuldigd, maar het is deurwaarders en advocaten niet gelukt dit incasseren hoewel Q op grote voet leeft en altijd veel onroerend goed heeft bezeten.

Verzoeker hoort en ziet in de media dat de politie te Amsterdam jacht zou maken op mensen met een hoog uitgavenpatroon zonder verklaarbare bron van inkomsten en dat de politie in het bijzonder zou uitkijken naar veroordeelden die nog een oude straf moeten uitzitten. Een en ander geldt ook voor Q. Verzoeker heeft aan het Openbaar Ministerie een actueel adres opgegeven van Q, die inmiddels weer in het land is.

Verzoeker wil dat politie en Openbaar Ministerie in actie komen, dat Q de cel in gaat en schade vergoedt. Mocht dat niet mogelijk zijn, dan zou het Openbaar Ministerie de schadevergoeding moeten betalen.

Standpunt minister van Veiligheid en Justitie

6. De minister liet in reactie op het onderzoek de Nationale ombudsman het volgende weten.

Alvorens de vraag kan worden beantwoord of de verzochte gegevens nog aanwezig zijn, moet eerst te worden vastgesteld of het Openbaar Ministerie bevoegd is om verzoeker hierover te informeren. De minister van Veiligheid en Justitie is met het College van procureurs-generaal van oordeel dat dit niet het geval is. De executiegegevens van Q zijn te kwalificeren als justitiële gegevens in de zin van artikel 1 Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens (Wjsg) en artikel 7 Besluit justitiële gegevens (Bjg). De Wjsg scheidt de bevoegdheid tot het verstrekken van strafvorderlijke en justitiële gegevens aan de personen of instanties die in het Bjg zijn genoemd (artikel 9 Wjsg) (zie Achtergrond, onder 2 en 3). Verstrekking aan verzoeker behoort op basis van deze regeling niet tot de bevoegdheden van het Openbaar Ministerie. Het feit dat verzoeker slachtoffer is van het misdrijf waarvoor de heer Q veroordeeld is, doet in dit verband niet ter zake. Alleen de betrokkene, in dit geval Q, heeft recht op kennisneming van de hem betreffende gegevens die in de justitiële documentatie zijn vastgelegd.

Gelet op het vorenstaande is de minister van Veiligheid en Justitie met het College van procureurs-generaal van oordeel dat de klacht zoals die door de Nationale ombudsman is geformuleerd ongegrond is.

Informatie van de minister over bewaring van executiegegevens

7. In antwoord op vragen van de Nationale ombudsman liet de minister van Veiligheid en Justitie het volgende weten.

De registratie van vrijheidsbenemende straffen valt onder de verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie. Het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) is in opdracht van het Openbaar Ministerie belast met de logistieke ondersteuning van het Openbaar Ministerie waaronder de registratie en proces/termijnbewaking van de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen. Het CJIB bewaart de executiegegevens zolang dit in het kader van de executie noodzakelijk is. Daarna draagt het CJIB de gegevens over aan de Justitiële Informatiedienst ten behoeve van de justitiële documentatie van verdachten of veroordeelden.

De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) heeft een eigen register waarin de gegevens van gedetineerden en inrichtingen zijn opgeslagen.

De bewaartermijn van penitentiaire gegevens hangt in de eerste plaats af van de aard van de gegevens. Wat betreft de penitentiaire gegevens van volwassenen is de Penitentiaire beginselenwet leidend. De bewaringstermijn van deze gegevens is tien jaar, gerekend vanaf het moment waarop de detentie is beëindigd. Na verloop van deze termijn worden de gegevens in beginsel vernietigd. In het geval dat een persoon na zijn detentie opnieuw wordt gedetineerd, begint de bewaringstermijn opnieuw te lopen.

Op basis van de Archiefwet en het Basisselectiedocument rechterlijke macht (BSD) moeten strafdossiers na verloop van tijd worden geschoond. Welke gegevens moeten worden vernietigd en welke termijn hiervoor geldt is nader uitgewerkt in het BSD. In het BSD is ook opgenomen welke stukken niet mogen worden vernietigd. Dit betreft onder meer de dagvaarding en een afschrift van het vonnis. Deze zogenaamde bewaarstukken blijven bewaard voor een periode van twintig jaar (artikel 12 Archiefwet), waarna ze worden overgebracht naar de Rijksarchiefdienst.

Het CJIB beschikt over de gegevens die noodzakelijk zijn voor de executie van een vonnis. Zodra deze gegevens niet meer nodig zijn, worden ze overgedragen aan DJI. De detentiegegevens blijven bij DJI bewaard voor een periode van tien jaar, gerekend vanaf het moment dat de veroordeelde de detentie heeft ondergaan. De executie- en detentie-gegevens van een veroordeelde worden niet vernietigd zolang de straf niet volledig ten uitvoer is gelegd.

Beoordeling

8. Het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking houdt in dat overheidsinstanties burgers met het oog op de behartiging van hun belangen actief en desgevraagd van adequate informatie voorzien. Dit betekent dat politie en justitie een slachtoffer van een misdrijf alle informatie verstrekken die met inachtneming van de bescherming van de privacy van de veroordeelde kan worden bekend gemaakt.

9. De boodschap die de officier van justitie met zijn brief aan verzoeker heeft afgegeven luidt: justitie weet niet of Q zijn straf heeft uitgezeten. Als reden wordt opgegeven dat het dossier waarin gegevens daarover te vinden zouden zijn, is vernietigd. En dat is gebeurd omdat dit zo is geregeld in de wet.

Wat er zij van de juistheid van dit antwoord, de Nationale ombudsman acht het niet behoorlijk dat met deze informatie is volstaan naar aanleiding van een hulpvraag van het slachtoffer van het misdrijf waarvoor Q moest zitten. Allereerst omdat het - niet alleen voor het slachtoffer - verbazingwekkend is en nauwelijks geloofwaardig dat justitie niet kan nagaan of een rechterlijke veroordeling tot vrijheidsstraf is ten uitvoer gelegd. Heeft het Openbaar Ministerie erbij stilgestaan hoe dit overkomt op een slachtoffer, op andere betrokkenen, op de samenleving? In de tweede plaats is de toelichting niet bevredigend. Het is niet vanwege een spijtige, incidentele vergissing - per ongeluk bestanden met enkele dossiers gewist -, maar als gevolg van een vaste werkwijze dat justitie het antwoord op verzoekers vraag schuldig moet blijven.

Bovendien leidt de Nationale ombudsman uit de informatie van de minister af dat het Openbaar Ministerie verzoeker meer had kunnen tegemoetkomen. Hij denkt dan met name aan uitleg over wat uit de vernietiging van het betreffende dossier kan worden afgeleid over tenuitvoerlegging van de gevangenisstraf. En als het antwoord van de officier van justitie ingegeven zou zijn door wettelijke belemmeringen om verzoeker te informeren (vergelijk het standpunt van de minister), dan had de officier van justitie dát moeten vermelden en toelichten.

10. De boodschap die de minister in het kader van het ombudsman-onderzoek heeft afgegeven luidt dat justitie verzoeker, slachtoffer van een geweldsmisdrijf, niet mag laten weten of de aan de dader opgelegde straf is geëxecuteerd. Regelgeving omtrent de omgang met justitiële documentatie, die (mede) de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van veroordeelde beoogt, laat dat niet toe, aldus de minister.

Deze benadering van de vraag van verzoeker opmerkelijk. Uit privacy-oogpunt gaat informeren over het al dan niet geëxecuteerd zijn van de straf minder ver dan de informatieverstrekking waartoe het Openbaar Ministerie wel is overgegaan. De officier van justitie heeft verzoeker immers zwart op wit gegeven de naam van de dader, de datum waarop en de straf waartoe deze is veroordeeld. Zou verzoeker dan niet mondeling mogen

vernemen of die straf is uitgezeten?

Ontwikkelingen in wetgeving en beleid inzake slachtofferzorg gaan in de richting van meer informeren van slachtoffers, ook over de strafexecutie (zie Achtergrond nr 4 voor een voorbeeld). Hierbij had gepast dat de insteek van justitie was geweest te onderzoeken wat verzoeker wel kon worden meegedeeld.

De Nationale ombudsman is van oordeel dat artikel 7 Besluit justitiële gegevens (Bjg) niet dwingt tot de conclusie dat aan verzoeker niet zou mogen worden meegedeeld of Q zijn straf heeft uitgezeten. In dat artikel wordt weliswaar aangegeven dat, indien een rechterlijke beslissing ten uitvoer is gelegd, de datum en wijze waarop de tenuitvoerlegging is beëindigd, als justitiële gegevens worden beschouwd. Deze mogen niet aan het slachtoffer worden verstrekt. De omstandigheid of iemand een vrijheids-benemende straf al dan niet heeft uitgezeten, staat echter niet in de opsomming van wat als justitiële gegevens wordt aangemerkt.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het Openbaar Ministerie is gegrond, wegens schending van het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking.

Slotbeschouwing

Hoe gaat het Openbaar Ministerie en het ministerie van Veiligheid en Justitie om met iemand die zich als slachtoffer van een geweldsmisdrijf meldt bij een parket. Als in alle contacten van burgers met overheidsinstanties geldt daarvoor dat contact moet voldoen aan vereisten van behoorlijkheid, zoals die betreffende informatieverstrekking en bejegening. Correcte bejegening van slachtoffers van misdrijven is bijna twee jaar geleden zelfs als opdracht aan justitie in de wet vastgelegd. Deze wetgeving is een van de vele stappen die in de afgelopen 25 jaar zijn gezet ter versterking van de positie van degene die slachtoffer is van een misdrijf. Goede zorg voor slachtoffers, waaronder goede informatie, is ook in het werk van de Nationale ombudsman een belangrijk aandachtspunt.

Deze zaak laat zien dat de praktijk weerbarstig is en geeft een voorbeeld van hoe onbevredigend en pijnlijk het contact tussen justitie en slachtoffer kan verlopen.

Verzoeker is lang geleden ernstig mishandeld en ondervindt daar nog steeds lichamelijke, psychische en financiële gevolgen van. De dader is weliswaar gepakt en veroordeeld, maar verzoeker vermoedt dat hij nog altijd niet zijn straf heeft uitgezeten. Hij heeft zijn schade niet kunnen verhalen, terwijl de dader op grote voet leeft. Wanneer verzoeker uiteindelijk het Openbaar Ministerie benadert en om actie tegen Q vraagt, komt het antwoord erop neer: wij weten niet of Q heeft gezeten en we kunnen niets voor u doen.

De Nationale ombudsman vindt dat, wat ook precies de regels mogen zijn die voor verzoekers situatie gelden, het Openbaar Ministerie zich vanuit zijn verantwoordelijkheid voor zinvolle slachtofferzorg had moeten inzetten om zijn reactie beter af te stemmen op de behoeften van dit slachtoffer. Daarom had van de officier van justitie en de minister een minder formalistische en meer bereidwillige opstelling jegens het slachtoffer had mogen worden verwacht.

Aanbeveling

Op basis van al het voorgaande geeft de Nationale ombudsman de minister van Veiligheid en Justitie in overweging om contact te (laten) opnemen met verzoeker en hem zo volledig mogelijk te informeren over de tenuitvoerlegging van de gevangenisstraf die is opgelegd aan Q.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

Onderzoek

Op 7 oktober 2010 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift met een klacht over een gedraging van het arrondissementsparket Amsterdam. Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Veiligheid en justitie, werd een onderzoek ingesteld.

Tijdens het onderzoek kregen de minister en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Tevens werd aan de minister van Veiligheid en justitie een aantal specifieke vragen gesteld.

De minister van Veiligheid en justitie en verzoeker werden in de gelegenheid gesteld te reageren op het verslag van bevindingen. De informatie van verzoeker leidde tot enkele aanvullingen en correcties in de bevindingen.

Achtergrond

Grondwet, artikel 10

1. Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer.

2. De wet stelt regels ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband met het vastleggen en verstrekken van persoonsgegevens.

3. De wet stelt regels inzake de aanspraken van personen op kennisneming van over hen vastgelegde gegevens en van het gebruik dat daarvan wordt gemaakt, alsmede op verbetering van zodanige gegevens.

Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens

Artikel 1 aanhef en onder a en e:

In deze wet en de daarop rustende bepalingen wordt verstaan onder:

Justitiële gegevens of gegevens: bij algemene maatregel van bestuur te omschrijven gegevens omtrent natuurlijke personen en rechtspersonen inzake de toepassing van strafrecht en strafvordering

e. justitiële documentatie: een samenhangende verzameling van op verschillende personen betrekking hebbende justitiële gegevens die langs geautomatiseerde weg worden uitgevoerd.

Artikel 9 lid 1:

Voor zover dit noodzakelijk is met het oog op een zwaarwegend algemeen belang en voor een goede taakuitoefening van degene aan wie justitiële gegevens worden verstrekt, kunnen bij algemene maatregel van bestuur personen of instanties die met een publieke taak zijn belast, worden aangewezen aan wie justitiële gegevens kunnen worden verstrekt. Daarbij kunnen nadere voorschriften worden gegeven in verband met de verwerking en verdere verwerking.

Artikel 18:

1. Onze Minister deelt een ieder op diens verzoek binnen vier weken mede of en zo ja welke deze persoon betreffende gegevens in de justitiële documentatie zijn vastgelegd.

2. Hij doet daarbij geen mededelingen in schriftelijke vorm, tenzij hij weigert een mededeling te doen.

3. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld omtrent het verzoek en de wijze van kennisneming

Besluit justitiële gegevens

Artikel 2:

Met betrekking tot misdrijven worden als justitiële gegevens aangemerkt de in de artikelen 6 en 7 vermelde gegevens van zaken waarvan het proces-verbaal door het openbaar ministerie of (...) in behandeling is genomen.

Artikel 6:

Met betrekking tot natuurlijke personen worden als justitiële gegevens aangemerkt:

de geslachtsnaam en voorvoegsels;

de voornaam of voornamen;

het adres;

de geboortegemeente of geboorteplaats alsmede het land van geboorte;

de geboortedatum of, indien onbekend, het geboortjaar;

persoonsidentificerende nummers, en

de nationaliteit.

Artikel 7 lid 1:

1. Voorzover van toepassing worden als justitiële gegevens als bedoeld in de artikelen 2, 3, 4 en 9 aangemerkt:

(...)

j. indien over het feit bij rechterlijke uitspraak is beslist:

1°. het gerecht dat de uitspraak heeft gedaan;

2°. de datum van de uitspraak;

3°. de inhoud van de uitspraak, waaronder de kwalificatie van het feit en de daarbij betrokken strafbepalingen;

4°. alle voorwaarden die bij een beslissing zijn opgelegd;

5°. de datum waarop de uitspraak onherroepelijk is geworden;

6°. de datum van het vermoedelijke einde van een proeftijd;

7°. de aanduiding of de uitspraak kan worden aangemerkt als een gegeven als bedoeld in de artikelen 10, 11 of 12 van de wet alsmede de datum waarop dat gegeven niet langer als zodanig kan worden aangemerkt;

k. indien de rechterlijke beslissing ten uitvoer is gelegd;

1°. de datum en de wijze waarop de tenuitvoerlegging is beëindigd;

2°. de datum en de wijze waarop de taakstraf of vrijheidsstraf is aangevangen en beëindigd;

3°. indien de volledige tenuitvoerlegging niet is gerealiseerd, de datum van tenuitvoerlegging van de vervangende straf;

I. de datum van invrijheidstelling.

Wetboek van Strafvordering

Artikel 51a (huidige tekst)

1. Als slachtoffer wordt aangemerkt degene die als rechtstreeks gevolg van een strafbaar feit vermogensschade of ander nadeel heeft ondervonden. Met het slachtoffer wordt gelijkgesteld de rechtspersoon die als rechtstreeks gevolg van een strafbaar feit vermogensschade of ander nadeel heeft ondervonden.

2. De officier van justitie draagt zorg voor een correcte bejegening van het slachtoffer.

3. Aan het slachtoffer dat daarom verzoekt, wordt door de politie en de officier van justitie mededeling gedaan van de aanvang en voortgang in de zaak tegen de verdachte. In het bijzonder wordt ten minste door de politie schriftelijk mededeling gedaan van het afzien van opsporing of het inzenden van een proces-verbaal tegen een verdachte. De officier van justitie doet schriftelijk mededeling van de aanvang en de voortzetting van de vervolging, van de datum en het tijdstip van de terechtzitting en van de einduitspraak in de strafzaak tegen de verdachte. In daartoe aangewezen gevallen en in ieder geval indien sprake is van een misdrijf als bedoeld in artikel 51e, vierde lid, doet hij desgevraagd tevens mededeling van de invrijheidstelling van de verdachte of veroordeelde.

4. Op verzoek van het slachtoffer wordt tevens mededeling gedaan van de mogelijkheden volgens welke hij schadevergoeding kan verkrijgen.